

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1942 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt, m. m.

Genom en den 27 februari 1942 dagtecknad proposition, nr 80, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) **Lag**

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 december 1939 om tjänsteplikt, vilken enligt lag den 14 mars 1941 (nr 127) gäller till och med den 30 juni 1942, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1943.

2) **Lag**

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 935) om utvidgad tillämpning i vissa fall av lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 december 1939 om utvidgad tillämpning i vissa fall av lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister, vilken enligt lag den 14 mars 1941 (nr 127) gäller till och med den 30 juni 1942, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1943.

Lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt gäller — sedan dess giltighetstid blivit förlängd genom lag den 14 mars 1941, nr 127 — till och med den 30 juni 1942.

Lagen om tjänsteplikt är, i likhet med flera andra författningar av beredskapslagstiftnings natur, så uppbyggd, att dess centrala bestämmelser, vilka återfinnas i 2—7 kapitlen av lagen, träda i tillämpning först sedan Kungl. Maj:t därom särskilt förordnat. Sådant förordnande må utfärdas vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Under tid, då riksdagen är samlad, må förordnande utfärdas endast med riksdagens samtycke. Förordnande, som meddelats enligt lagen, skall enligt övergångsbestämmelserna till densamma ej gälla längre än lagen äger giltighet.

På framställning av Kungl. Maj:t (proposition nr 215 till 1940 års lagtima riksdag) har riksdagen (skrivelse nr 190) givit sitt samtycke till utfärdande av förordnande, att 2—7 kap. lagen om tjänsteplikt skola äga tillämpning.

Kungl. Maj:t har därefter i kungörelse den 26 april 1940 (nr 269) förordnat, att 2 kap. lagen om tjänsteplikt skall äga tillämpning. Nämda kapitel, som omfattar 5—7 §§, handlar om arbetsförmedling. Med stöd av 5, 6 och 48 §§ i lagen har sedermera den 7 maj 1940 utfärdats kungörelse (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen. Enligt 1 § i sistnämnda kungörelse (ändrad genom kungörelse den 14 mars 1941, nr 128) skola från och med den 20 maj 1940 tills vidare till och med den 30 juni 1942 i varje län samt i Stockholms stad den eller de arbetsförmedlingsanstalter, som finnas anordnade enligt lagen den 15 juni 1934 om offentlig arbetsförmedling, stå under ledning av vederbörande länsarbetsnämnd och utöver dem eljest åliggande uppgifter fullgöra vad enligt lagen om tjänsteplikt ankommer på arbetsförmedlingsanstalt ävensom i övrigt biträda länsarbetsnämnden.

Kungl. Maj:t har vidare i kungörelse den 28 juni 1940 (nr 636) förordnat, att 7 kap. lagen om tjänsteplikt skall äga tillämpning. Detta kapitel omfattar allenast en paragraf, 16 §, samt handlar om allmän tjänsteplikt. Genom beslut samma dag har Kungl. Maj:t *dels* förordnat rörande skyldighet för viss medicinalpersonal att på grund av tjänsteplikt fullgöra arbete, *dels ock* utfärdat kungörelse (nr 637) med särskilda bestämmelser om tjänsteplikt för medicinalpersonal (ändrad genom kungörelse den 16 maj 1941, nr 250).

Samtidigt med lagen om tjänsteplikt utfärdades *lag (nr 935) om utvidgad tillämpning i vissa fall av lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister*. Däri föreskrives, att under tid, då 4 eller 7 kap. lagen om tjänsteplikt äger giltighet, lagen om medling i arbetstvister skall äga i viss mån vidgad tillämpning. Jämväl lagen den 30 december 1939, nr 935, gäller — sedan dess giltighetstid blivit förlängd genom den förut omnämnda lagen den 14 mars 1941, nr 127 — till och med den 30 juni 1942.

I propositionen har *föredragande departementschefen, statsrådet Möller*, framhållit, att förhållandena alltjämt vore sådana, att behov föreläge av en lagstiftning om tjänsteplikt. Gällande lagar om tjänsteplikt och om utvidgad tillämpning av lagen om medling i arbetstvister syntes därför böra erhålla fortsatt giltighet, förslagsvis till och med den 30 juni 1943.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de i propositionen framlagda lagförslagen och får alltså hemställa, Utskottet.

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 17 mars 1942.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Tamm, Löfvander, Forslund, Wistrand, Roos, Olof Carlsson* och *Nils Elowsson*;

från andra kammaren: herr *Hage*, fröken *Andersson*, herrar *Hallagård, Hermansson, Holm, Larsson* i Östersund, *Barnekow* och *Jansson* i Hällefors.
